

РЕШЕНИЕ

№ 4313

гр. София, 30.07.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XIX КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 26.06.2020 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Катя Аспарухова

ЧЛЕНОВЕ: Мария Ситнилска

Елка Атанасова

при участието на секретаря Клавдия Дали и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **3932** по описа за **2020** година докладвано от съдия Елка Атанасова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/ във връзка с чл.208 и следв. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба на Д. Т. М. срещу решение № 1177 от 21.02.2020 г. на Административен съд София – град, 43 състав по адм.д. № 10407/2019 г., с което е отхвърлена исковата му претенция срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието за присъждане на обезщетение в размер на 100 лева за неимуществени вреди от нарушение на чл. 3, ал. 2 във вр. ал. 1 от ЗИНЗС от настаняване в конвойно помещение, заедно пушачи на дата 08.09.2019г. от 09.00 - 09.30 часа.

Според касационната жалба решението е неправилно, постановено в нарушение на материалния закон и съдъпроизводствените правила и в несъответствие с целта на акона. Конкретно са развити доводи, че съдът не е ценил всички доказателства по делото, като е надценил доказателственото значение на представени от ответника доказателства - докладна записка от служител на надзорно-охранителния състав, дежурен на трети пост на 08.09.2019г. Иска се отмяна на решението и постановяване на решение, с което се уважи исковата претенция и алтернативно – отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане на друг състав.

В съдебно заседание пред Административен съд София-град, касаторът се

представлява от адв.И., която поддържа жалбата. Позовава се на нормата на чл.284 ал.5 от ЗИНЗС, съгласно която настъпването на неимуществените вреди се предполага до доказване на противното, а ответника по касационната жалба не е представил в производството доказателства за противното. Оспорва представения отговор на касационната жалба. Претендира разноски.

Ответникът по касация - ГДИН се представлява от юриконсулт М., която оспорва жалбата и изразява становище за оставяне в сила на първоинстанционното решение.

Представителят на СГП - прокурор Малинова, счита, че обжалваното решение е правилно и законосъобразно и следва да бъде оставено в сила..

Административен съд София - град, като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, прилагайки нормата на чл.218 АПК, намира следното:

С оспореното решение № 1177 от 21.02.2020 г. на Административен съд София – град, 43 състав по адм.д. № 10407/2019 г., с което е отхвърлена исковата му претенция срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието за присъждане на обезщетение в размер на 100 лева за неимуществени вреди от нарушение на чл. 3, ал. 2 във вр. ал. 1 от ЗИНЗС от настаняване в конвойно помещение, заедно пушачи на дата 08.09.2019г. от 09.00 - 09.30 часа.

Претенцията на касатора в първоинстанционното производство е за присъждане на обезщетение в размер на 100 лева за причинени неимуществени вреди от нарушение на чл. 3 ал.2 във вр. ал. 1 от ЗИНЗС. Неимуществените вреди се твърди, че са причинени от настаняване на касатора, който е непущач, в конвойно помещение, заедно с още 18 човека, всичките пушачи, на 08.09.2019г. около 09.00 - 09.30 часа, за период от време около 1 час, с лошо проветряване, като престоя в същото, заедно с пушачи и дишането на дима от цигарите им, е причинило неприятни усещания на лишеното от свобода лице от лошото проветряване на помещението, престоя в същото и дишането на отровен въздух. Тези твърдения първоинстанционния съд е приел за недоказани, като е съобразил настаняването на лишения от свобода М. в спално помещение, в което не се пуши, на територията на 12 група в затвора, в съответствие с разпоредбата на чл. 21, ал. 4 от ППЗИНЗС. Първоинстанционния съд е обосновал изводите си с отразеното в докладна записка на мл. инс. Д. К. с вх. № 2925 от 09.10.2019г., съгласно която служителят е бил на пост № 3, когато лишения от свобода М. на 08.09.2019г. за времето от 09.00 часа до 09.30 часа е пребивавал в буфера на 3 – ти пост с още 17 лишени от свобода, изчакващи свиждане с граждани. Приел е за установено, че в това помещение пушенето е забранено и това е обозначено с надпис в този смисъл. Установил е, че в помещението има два прозореца с размери 84см.х84см., които са постоянно отворени и служат за проветрение. По време на настаняването за изчакване на свиждане лишения от свобода М. не е предявил претенции. Първоинстанционния съд е съобразил изложеното в писмени отговор на ответника по жалбата, че в помещението е забранено да се пуши, но изпълнението на тази забрана не е обезпечено, а затворниците не се съобразяват със забраната.

По делото са събрани писмени доказателства - докладна записка от ИСДВР К. от 09.10.2019г., установяваща броя на спалните помещения на територията на 12 група в затвора С., които са обособени за непущачи и в едно от които е настанен л.св.М., както и обстоятелството, че при свиждане през 2017г. лишения от свобода М. е получил от близките си 2 кутии с цигари.

Приета като доказателство по делото е и докладна записка от м.инспектор К. от 09.10.2019г., от която АССГ е установил, че 08.09.2019г. между 9.00 часа и 9.30 часа л.св. М. е настанен в буфера на трета група, заедно с още 17 лишени от свобода, изчакващи свиждане, в което помещение е забранено да се пуши. По време на престоя в помещението л.св. М. не бил предявил претенции. От съдържанието на същата докладна се установява, че в буфера има два прозореца, с размери 84см/84 см., които са постоянно отворени, както и че именно той – дежурния на трети пост, осъществява контрол на настанените в помещението.

При анализа на тези доказателства първоинстанционния съд е приел, че не е установено дали касатора е пушач или не, че пушенето в помещението за престой, докато се осъществи свиждане, е забранено и не е установено нарушение на тази забрана на 08.09.2019г., като условно, дори и да се приеме, че тази забрана не е била спазена, престой от половин час в помещение с пушачи, които нарушават забраната за пушене, не представлява жестоко, нечовешко или унижително отношение от страна на специализираните органи, доколкото интензитета на засягане на правата на касатора при престой от половин час, не обуславя нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС. В този смисъл е прието, че липсва бездействие за затворническата администрация в нарушение на задължение на задълженията ѝ по чл.84 ал.1, 2 и 3 от ЗИНЗС, чл.56 от Закона за здравето, чл.43 от ЗИНЗС и чл.21 ал.1 и ал.4 от ППЗИНЗС и отхвърлил исковата претенция като неоснователна и недоказана.

Решението е неправилно, поради което следва да се отмени.

Дори и при минималната процесуална активност на ищеца и ответника, от съдържанието на писмения отговор на ответника се установяват безспорно няколко обстоятелства.

На първо място касационната инстанция намира, че от отговора на ответника се установява, че ищецът е непущач и е настанен в спално помещение за непущачи на територията на 12 група, както и че за процесния период, вкл. и от 01.08.2019г. до 17.09.2019г. не е получавал тютюневи изделия при свиждане, нито е закупувал такива от лавката на затвора. На второ място, установява се, че обичайна практика в затвора С. е, при изчакване на свиждане с граждани, лишените от свобода от различни групи на затвора С. и от различни спални помещения, за ограничен период от време, вариращ от минути до половин час, да се настаняват в специално обособено за целта помещение, където изчакват свиждането, след което биват конвоирани обратно по групи и спални помещения. Настаняването безспорно е временно като продължителност, а не трайно, но според заявеното в исковата молба, престой в процесното помещение и при посочените условия не се случва за първи път на касатора. Съобразно отразеното в писмения отговор на ответника при „опити от страна на затворническата администрация и надзорно-охранителния състав за евентуално изземване на цигарите на пушачите от общото помещение за престой, такива действия обичайно провокират физическа агресия и саморазправа с лишения от свобода – непущач, от страна на пушачите, цигарите на които са иззети, поради което подобна практика в общото помещение е неприложима“. В допълнение, в писмения отговор е посочено, че за затвора С. е налице „обективна невъзможност да настанява в отделни помещения лица непущачи от други затвори от лица пушачи, тъй като помещението е едно, още повече че л.св.М. не е предявил претенции да бъде в отделно помещение, ако въобще в помещението се е пушело.“

На трето място - при тази позиция в писмения отговор на ответника,

касационната нистанция намира, че същият признава, че обичайно, в процесното общо помещение за изчакване на свиждане от лишените от свобода, престояват за ограничен период от време / до половин час/ пушачи и непушачи лишени от свобода. Ответника признава и факта, че оплаквания от страна на лица-непушачи лишени от свобода, въз основа на които се предприемат „опити от страна на затворническата администрация и надзорно-охранителния състав за евентуално изземване на цигарите на пушачите от общото помещение за престой, такива действия обичайно провокират физическа агресия и саморазправа с лишения от свобода – непушач, от страна на пушачите, цигарите на които са иззети, поради което подобна практика в общото помещение е неприложима“. Анализа на тази част от писмения отговор на ответника води до извода, че оплакванията от лишените от свобода непушачи са за пушене от лишени от свобода пушачи в общото помещение, т.е. от нарушаване на забраната за пушене в помещението, а не за друго. Това е така, защото оплакванията за евентуално притежание на цигари от лишените от свобода принципно са лишени от основание и няма как да предизвикат намесата на надзорно-охранителния състав и администрацията на затвора за „опити за евентуално изземване на цигарите на пушачите“, при наличието на възможността, гарантирана от нормата на чл.82 ал.6 от ППЗИНЗС, лишените от свобода да притежават до 50 кутии цигари при себе си.

На следващо място - писменият отговор на ответника съдържа и признание, че оплакванията от страна на непушачите лишени от свобода и предприетите въз основа на тях действия на затворническата администрация „обичайно провокират физическа агресия и саморазправа с лишения от свобода – непушач, от страна на пушачите, цигарите на които са иззети“. И в заключение – ответника признава, че действия по изземване на цигари от пушачи – лишени от свобода в процесното общо помещение като практика „се оказват неприложима.“, т.е. признава бездействието си по отношение на реакция във вр. с нарушаване на забраната за пушене във въпросното помещение.

Тази част от писмения отговор обяснява логически заявеното в приетата като доказателство докладна записка от мл.инспектор К. - пост № 3 на 08.09.2019г. между 9.00 часа и 9.30 часа, че по време на престоя си л.св. М., настанен в буфера на трета група, заедно с още 17 лишени от свобода, изчакващи свиждане, не бил предявил претенции, на първо място – при очакваното бездействие на администрацията на затвора, доколкото в жалбата се сочи, че това не се случва за първи път и на следващо – при възможността да бъде обект на физическа агресия и саморазправа от страна на лишените от свобода пушачи, чиито цигари бъдат иззети.

С оглед на изложеното административният съд необосновано е приел, че не е доказано на дата 08.09.2019г. при престоя на л.св. М. в процесното общо помещение за изчакване на свиждане забраната за пушене в общото помещение да не е била спазена. Писмения отговор на ответника съдържа признание за начина, по който обичайно за процесното общо помещение се допуска тютюнопушенето в затвора, в нарушение на забраната, установена в чл.56 ал.1 от Закона за здравето, според който тютюнопушенето се забранява на закритите обществени места, при неприложимата практика на администрацията на затвора и надзорно-охранителния състав да се извършва изземване на цигарите на пушачите в общото помещение за престой.

Касационния състав не споделя извода в обжалваното решение, че засягането на правата на ищеца, с оглед краткото време на престой, не е с такава степен на интензивност, че да обуслови приложението на чл.3 от ЗИНЗС.

Съгласно чл.3 ал.1 от ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и нечовешко отношение. Съгласно чл. 3, ал. 2 от същия закон за изтезания, жестоко и нечовешко отношение се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода ..., изразяващи се в липса на проветряване ..., както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Фактическия състав на отговорността по чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС включва три елемента: нарушение на чл.3 от ЗИНЗС; настъпили вреди за ищеца; пряка и непосредствена причинна връзка между вредите и извършеното нарушение, които са налице в настоящия случай.

Разпоредбите на чл.3, на чл.43 ал.2 и ал.5 и на чл.21 ал.1 и 4 от ППЗИНЗС и чл.82 ал.6 от ППЗИНЗС са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Следва да се вземе предвид и разпоредбата на чл. 3 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, която конвенция е ратифицирана от България през 1992 г. и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България е част от вътрешното право на страната и има предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които ѝ противоречат. Според посочената разпоредба от Конвенцията никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Имайки предвид посочените разпоредби, оплакванията на касатора за неправилност на обжалваното решение са основателни.

Безусловно задължение на администрацията на затворите е да осигури на лишените от свобода подходящи битови условия, вкл. и проветряване на помещенията за общо ползване, както и спазване на забраната за пушене в закритите обществени места, сред които попадат и помещенията за общо ползване в затвора, при изтърпяване на наказанието. Гаранция за осигуряване на подходящи битови условия за лишените от свобода непущачи несъмнено е спазването на забраната, установена в чл.56 от Закона за здравето за закритите обществени места, а за всички лишени от свобода - и възможността да могат да съхраняват при себе си до 50 кутии цигари на месец. Съгласно легалното определение в параграф 1а от ДР на Закона за здравето, "Обществени места" по смисъла на чл. 56 са всички места, които са обществено достъпни и/или предназначени за обществено ползване, без оглед на собствеността или правото на достъп, в което определение, независимо от уловията за достъп, попадат и закритите помещения за общо ползване в местата за лишаване от свобода.

Към правното положение на ищеца като задържано лице е относима абсолютната забрана за жестоко, нечовешко и унижително отнасяне (третиране), регламентирана в чл.3 ЕКПЧ и чл.16,т.1 от Конвенцията на Организацията на обединените нации против изтезанията или други форми на жестоко, нечовешко или унижително третиране или наказание, както и в чл.29, ал.1 вр. чл. 57,ал.3 от Конституцията на Република България. Република България се е задължила да спазва основните права и свободи по чл.1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в рамките на Съвета на Европа - само ЕКПЧ, ратифицирана от Народното събрание, обнародвана ДВ бр. 80/02.10.1992г. ЕКПЧ представлява международен договор по смисъла на чл.5,ал.4 от Конституцията, нормите и са част от вътрешното право и имат предимство пред нормите на

националното право, които ѝ противоречат.

В тази връзка при прилагането на националната норма следва на основание чл.34, пар.1 от същата конвенция, да се вземат предвид стандартите, установени от съдебната практика на ЕСПЧ:

По делото *S. v.F.*, - §101 ЕСПЧ изразява схващането за конвенцията като жив инструмент, който следва да се интерпретира в светлината на съвременните условия”, разграничението между нечовешко и унижително отношение се състои в елементите на произвол при квалифициране на нечовешкото отнасяне като предполагащо по-висока степен на болка и страдание от унижителното.

В решението си 26.07. 2007г. по делото *A. Г. срещу България* – пар. 54 – 55, ЕСПЧ приема, че причинените страдание и оскърбление трябва да надхвърлят този неизбежен елемент на страдание или оскърбление, свързан с дадена форма на законово предвидено отношение или наказание, но задържането само по себе си не повдига въпрос по чл.3 от Конвенцията. Държавата трябва да осигури на задържаното лице условия, които са съвместими със зачитането на човешкото му достойнство, и начинът и методът на изпълнението на мярката да не го поставят в затруднение или страдание, чиято сила надвишава неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, неговото здраве и добро състояние следва да са защитени по подходящ начин.

В решението делото *C. Д. срещу България* е прието /т.60/, че „относно лишените от свобода лица, член 3 налага на държавата задължението да се увери, че всеки затворник е задържан при условия, които зачитат човешкото достойнство, както и че условията и редът на изпълнението на наказанието не поставят заинтересованото лице в бедствено състояние или пред изпитание, което по своя интензитет надвишава неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането...”

По делото *Ш. срещу България* ЕСПЧ отбелязва критично практиката на националните съдилища да имат ненужно формалистичен подход към изискването за доказване на претърпените нематериални вреди и я припомня - *Й.*, § 147, *И.* и други, § 48, *Р. срещу България* (по. 2), № 18382/05, § 39, 10 февруари 2011г.

По делото *К. срещу България* във връзка с установяване на факти по твърдение за нарушаване на ЕКПЧ – малтретиране, ЕСПЧ си служи с критерия за доказване "отвъд разумното съмнение", като посочва, че такова доказване може да бъде резултат на съвкупност от признаци или достатъчно сериозни, точни, последователни и неопровергани презумпции.

В тази връзка касационния състав намира, че твърденията в жалбата на лишения от свобода не са опровергани от ответника – напротив, както вече бе посочено – отговора на жалбата съдържа признание за посочените

в нея факти.

Събраните от съда доказателства обосновават извод, че администрацията на затвора С. е проявила незаконосъобразно бездействие, вследствие на което жалбоподателят е бил поставен в условия на престой в процесното помещение, които условия съдът определя като нечовешко и унижително отношение, вследствие на което понесъл неимуществени вреди. Това отношение е резултат от неблагоприятните условия, в които жалбоподателят е бил поставен на 08.09.2019г. след настаняването му около 9-9.30 часа за период от около 1 час в общо помещение за изчакване на свиждане, заедно с общо 17 други лишени от свобода, в което се е пушело, в нарушение на забраната за пушене. Настаняването на непушач, в помещение с пушачи, в което се пуши, дори и временно, независимо от наличието на прозорци за проветряване, при съзнаваната невъзможност да „предявиш претенции“ поради страх от „физическа агресия и саморазправа“ съдът намира, че води до сериозни неудобства и емоционални страдания на ищеца, надхвърлящи неизбежното ниво на страдание, присъщо на изпълнението на наказанието лишаване от свобода.

В тази връзка и при съобразяване с презумпцията по чл.284 ал.5 от ЗИНЗС са налице предпоставките за ангажирането на имуществената отговорност на ответника при наличието на доказателства за неизпълнението на административните задължения, възложени на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" с посочените по горе норми от Закона за здравето, ЗИНЗС и ППЗИНЗС. Презумираните неимуществени вреди касационната инстанция свързва с установеното бездействие от ответника за изпълнението на задълженията му по осигуряване на спазването на забраната за пушене в общото помещение – буфер на трети пост за изчакване на свиждане с граждани. Администрацията на затвора е длъжна да осигури спазване на забраната за тютюнопушене в закритите обществени места в затвора, което задължение доказателствата по делото установяват, че на посочената дата и часови период същата не е изпълнила.

Като е отхвърлил исковата претенция първоинстанционният съд не е приложил точно материалния закон. Постановеното решение е неправилно и следва да бъде отменено, а вместо него постановено друго, с което се уважи исковата претенция. При определяне на размера на обезщетението, касационния състав съобразява периода от време, в който са търпiani вредите, както и здравословното състояние на жалбоподателя и липсата на доказателства същият да страда от заболявания, които евентуално са повлияни неблагоприятно от престоя му в помещение с

цигарен дим. Същевременно съдът отчита и ноторно известното неблагоприятно въздействие на тютюневия дим върху здравето на всеки човек и определя обезщетение за неимуществени вреди в размер на 30 лв. В останалата част до 100 лв. предявения иск следва да бъде отхвърлен като недоказан.

Претенцията за разноски на жалбоподателя за адвокатско възнаграждение е основателна и същата, съобразно нормата на чл.286 ал.3 изр.2 от ЗИНЗС следва да бъде уважена, съразмерно с уважената част на иска. Договореното и заплатено възнаграждение на процесуалния представител на ищеца, съгласно договора за правна защита и съдействие, представен в първоинстанционното производство е в размер на 300 лв., от които съразмерно с уважената част на иска ще следва да се присъдат разноски в размер на 100 лв.. Доказателства за разноски в касационното производство не са представени от жалбоподателя, поради което претенцията за присъждане на такива е неоснователна.

Водим от горното Административен съд София – град XIX касационен състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 1177 от 21.02.2020 г. на Административен съд София – град, постановено по адм.д. № 10407/2019 г., с което е отхвърлена исковата претенция на Д. Т. М. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието за присъждане на обезщетение в размер на 100 лева за неимуществени вреди от нарушение на чл. 3, ал. 2 във вр. ал. 1 от ЗИНЗС от настаняване в конвойно помещение, заедно пушачи на дата 08.09.2019г. от 09.00 - 09.30 часа, като вместо това

ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" да заплати на Д. Т. М. обезщетение в размер на 30 (тридесет лева) за претърпените от него неимуществени вреди от нарушение на чл. 3, ал. 2 във вр. ал. 1 от ЗИНЗС, вследствие настаняването му около 9-9.30 часа на 08.09.2019г. за период от около 1 час в конвойно помещение на затвора С., заедно пушачи, заедно с общо 17 други лишени от свобода, в което се е пушело, в нарушение на забраната за пушене.

ОТХВЪРЛЯ предявения иск за обезщетение за неимуществени вреди от нарушение на чл. 3, ал. 2 във вр. ал. 1 от ЗИНЗС за сумата над 30 лв. до 100 лв. като недоказан.

ОСЪЖДА Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" да заплати на

Д. Т. М. разноси по делото за адвокатско възнаграждение, съразмерно с уважената част на иска, в размер на 100 лв.
Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
2.

ЧЛЕНОВЕ: 1.